

22. juni 2022

Til Miljøministeriet

Høringssvar til forslag til vandområdeplaner for tredje planperiode 2021-2027 (VP3)

Tak for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til vandområdeplanerne for tredje planperiode 2021-2027 (VP3) med tilhørende bekendtgørelser, vejledning og miljørapport med frist den 22. juni 2022.

Der er tale om et meget omfattende materiale. Høringssvaret fra Dansk Miljøteknologi fokuserer på forslaget til VP3, og forholder sig ikke i detaljer til de tilhørende bekendtgørelser, vejledning og miljørapport.

Generelt

Dansk Miljøteknologi konstaterer, at Danmark 12 år efter, at den første vandplan i henhold til EU's Vandrammedirektiv blev igangsat – og 23 efter at direktivet blev vedtaget - stadig er langt fra at opnå det generelle miljømål om god tilstand i vandmiljøet. Det gælder såvel kystvande som vandløb og søer. De gennemførte og planlagte indsatser vil føre Danmark nærmere den ønskede tilstand, men det virker usandsynligt at målet kan opnås inden for tredje planperiode uden yderligere indsatser.

Det på trods af, at det af forslag til VP3 fremgår, at der i tredje planperiode skal gennemføres de nødvendige foranstaltninger, der vil sikre at målet bliver nået. Kun hvor det er naturlige forhold, som er årsag til, at målet ikke kan nås i 2027, kan fristen for målopfyldelse forlænges til efter 2027.

Med dette udgangspunkt vurderer Dansk Miljøteknologi, at det er urealistisk at nå i mål og derfor bør der skrues kraftigt op for indsatserne og tempoet i denne tredje planperiode. Men det modsatte ser desværre ud til at være tilfældet i udkastet til VP3, som regeringen har udsendt i høring.

Således er indsatsprogrammet opdelt i to spor med en implementeringsdel og et udviklingsspor, som udskyder dele af indsatsen i VP3 til et såkaldt "genbesøg" i 2023-24, hvilket giver urealistisk kort tid til målopfyldelse. Dansk Miljøteknologi opfordrer derfor til, at VP3 inden den endelige udformning, og om muligt på baggrund af indkomne høringssvar, strammes op både hvad angår indsatser og tempo.

Dansk Miljøteknologi bemærker, at en del af de udskudte indsatser og det lave ambitionsniveau begrundes med, at tilstanden i mange vandområder er ukendt målt på en række parametre – selv om der som nævnt, burde have været tid nok til at undersøge og fastlægge tilstanden. Efter vores opfattelse er det nødvendigt at udvise handlekraft med flere og mere vidtgående indsatser, end der er lagt op til i høringssudkastet. Dette kan gøres ved i højere grad at indtænke teknologiske renseløsninger som virkemiddel ift. indsatser overfor spildevandspåvirkning af vandmiljøet, parallelt med at vidensgrundlaget udbygges. Danske

miljøteknologiske virksomheder står klar til at levere og udvikle de teknologiske løsninger, men det kræver en ambitiøs indsats i tredje planperiode.

Dansk Miljøteknologi er bekymret for, at det manglende ambitionsniveau er et udtryk for en u hensigtsmæssig erhvervs politik. Der tages (med rette) bl.a. stort hensyn til planernes konsekvenser for landbruget, men der tages ikke i samme grad hensyn til de vandteknologiske virksomheder, som bremses i deres innovation og mulighed for at udvikle og demonstrere nye løsninger. Dette indtryk forstærkes af, at den primære kvælstofindsats er fastlagt i "Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug" fra 2021, og at vandmiljøindsatsen (navnlig for kystvandene) dermed underordnes denne politiske aftale. Efter Dansk Miljøteknologis opfattelse burde det politiske fokus være omvendt, således at vi styrker teknologiudviklingen, hvor Danmark i mange år har været førende.

Dansk Miljøteknologi opfordrer derfor til, at alle de nødvendige indsatser for at opnå god tilstand så vidt muligt er vedtaget senest i 2023 – med nødvendig finansiering og klar ansvarsfordeling. Det er nødvendigt for at målet om god tilstand i de målsatte vandområder kan nås som forudsat senest i 2027 (evt. med de forsinkelser, som biologiske forhold måtte betinge).

Vandløb

Der indgår 18.500 km målsatte vandløb i VP3 ud af ca. 60.000 km., hvoraf kun ca. 5.100 km er i god økologisk tilstand. På trods af, at VP3 eksplicit angiver, at "*spildevandsbelastning er ... en væsentlig årsag til manglende opfyldelse af miljømålet god tilstand i vandløb*" (side 138), er der en meget begrænset indsats mod spildvandspåvirkning af vandløb.

Der er således kun angivet en indsats for op mod 44 regnbetingede overløb og forbedret spildevandsrensning på 617 ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse.

Regnbetingede udløb, herunder overløb, belaster bl.a. vandløb med organisk stof og næringsalte jf. tabel 3.1 i forslag til VP3. På landsplan er der opgjort 19.655 regnbetingede udløb, hvoraf regnbetingede overløb udgør de 4.480. Selv med de indsatser som blev besluttet med vandplanerne for første planperiode (2009-2015) og vandområdeplanerne for anden planperiode (2015-2021) er der tale om en yderst begrænset indsats. Disse omfattede kun indsatser for i alt ca. 580 regnbetingede overløb, hvilket giver en samlet indsats overfor 624 regnbetingede overløb, hvor der ovenikøbet er overført 127 indsatser til VP3, som burde være gennemført allerede. Dette peger på et problem med manglende rettidig gennemførelse af vandplanernes indsatser. Det bemærkes endvidere at datagrundlaget for opgørelse af antallet af regnbetingede udløb i adskillige svar på MOF-spørgsmål, har afdækket manglende og ufuldstændig indrapportering af såvel stamdata som overløbshændelser, hvorfor antallet kan være underrepræsenteret i baseline for VP3. Endvidere er det kommet frem, at mange regnbetingede udløb, slet ikke har en tilladelse, enten fordi den er bortkommet eller aldrig har eksisteret.

Dansk Miljøteknologi opfordrer derfor til en mere omfattende indsats mod regnbetingede udløb, herunder overløb. Der er behov for en dedikeret indsats med henblik på at sikre, at alle regnbetingede udløb har en retvisende og opdateret udledningstilladelse, og at dette følges op af en systematisk indsats for præcis kortlægning af effekt, fast kadence for kommunernes revision af udledningstilladelser og krav til forbedret rensning eller reduktion af overløbsmængderne samt midler til et forstærket tilsyn. Det bemærkes i den forbindelse, at den afgift på regnbetingede overløb, som miljøministeren tidligere har bebudet endnu ikke

er gennemført. Her skal det nævnes, at bypass på renseanlæg, som udgør betydelige mængder, kunne være et oplagt sted at implementere en afgift til en start, hvis man gerne vil hurtigt i gang. Så kan en afgift på overløb ude på ledningsnettet følge derefter.

For så vidt angår spredt bebyggelse indeholder VP3 indsatser mod spildevandspåvirkning af vandløb fra 617 ukloakerede ejendomme. Dermed er der i alt lagt op til en samlet indsats på knap 42.000 ejendomme i vandområdeplanerne, der inkluderer indsatsen fra første og anden planperiode på ca. 41.000 ejendomme.

VP3 opgør, at der er 279.501 punktkilder med spildevandsudledninger fra ejendomme med ingen eller utilstrækkelig rensning af spildevand. Med den foreslåede indsats, udestår der således fortsat indsatser for de resterende ca. 210.000 ejendomme, som VP3 selv opgør som punktkilder, hvorfor Dansk Miljøteknologi anbefaler en forøgelse af indsatsen, herunder at der bør være et øget fokus på spildevandsbelastning fra sommerhuse og kolonihaver. For at sikre at indsatserne faktisk bliver gennemført i planperioden, er der brug for et mere effektivt tilsyn med gennemførelsen af indsatsen.

Udledning af spildevand fra både overløb og spredt bebyggelse er i øvrigt også en væsentlig kilde til belastning med miljøfarlige stoffer (MFS), som der ikke er taget højde for i de tidligere planperioder og hvor en eventuel indsats i VP3 er udskudt til "genbesøget" i 2023/24. I mere end 800 km vandløb er forekomsten af MFS en medvirkende årsag til manglende opfyldelse af målet om god økologisk tilstand. Når man ser på målet om god kemisk tilstand er det kun opfyldt i godt 200 km vandløb, mens tilstanden er ukendt i mere end 17.000 km – altså i hovedparten af vandløbene. Dette understøtter behovet for opprioritering af spildevandsindsatser i forbindelse med vandløb.

Helt generelt vil en aktiv indsats overfor fejlkoblinger med henblik på at opspore og forhindre utilsigtede udledninger af urensset spildevand, være et oplagt sted at sætte ind, således at omfanget og effekten heraf undersøges på nationalt plan. Denne dimension er stort set fraværende i udkastet til VP3. Endvidere er der i alt for begrænset omfang introduceret anvendelse af ny teknologi i forbindelse med monitoring og overvågning. Det gælder eksempelvis for måling af afstrømning i vandløb og regnvandssystemer, hvor der især mangler data fra de små vandløb og oplande, som har betydning i relation til at tilvejebringe viden om sammenhænge mellem biologi og afstrømning og dermed muligheden for en balanceret regnvandshåndtering.

I afsnittet om grundvand er det angivet, at kommunerne i deres administration af vandindvindingstilladelser skal påse, at der ikke sker negativ påvirkning af overfladevandsforekomster. Dansk Miljøteknologi finder dette utilstrækkeligt, idet den hydrologiske påvirkning fra vandindvinding anses for at være en væsentlig påvirkning i både vandløb og søer, ligesom det for grundvandsforekomster er markeret som et opmærksomhedspunkt, jf. tabel 3.1. Ifølge basisanalysen foreligger der kun sikker viden om negativ påvirkning fra vandindvinding på den økologiske tilstand i tre vandløb på Sjælland. Dette vurderes at være et meget konservativt bud og der foreligger ikke kvantitative opgørelser, således at denne vurdering kan understøttes med data. Dansk Miljøteknologi vil derfor foreslå, at hydrologisk påvirkning fra vandindvinding indgår mere direkte som en del af indsatsprogrammet, og at der som minimum igangsættes udviklingsopgaver, der har til formål at fastlægge betydningen af vandindvindingens påvirkning af det terrænnære grundvand i forhold til målopfyldelse i vandløb.

Det bemærkes at den metode som DCE har udviklet for Miljøstyrelsen til at vurdere påvirkningen på den økologiske tilstand i vandløb som følge af vandindvinding hviler på et spinkelt statistisk grundlag og ikke kan benyttes i de mindre type 1 vandløb, hvor fx udtørring må tænkes at udgøre det største problem. Benyttes

metoden til at fastlægge om de terrænnære magasiner er overudnyttet ekstrapoleres ud over metodens gyldighedsrum.

Søer

Tilledning af fosfor er den største udfordring for søernes økologiske tilstand. Der indgår 986 søer i VP3, og kun 5 er i god økologisk og kemisk tilstand. Årsagen hertil er primært diffus tilførsel af fosfor fra det åbne land samt tilførsel af fosfor fra punktkilder.

VP3 indeholder en indsats for at reducere fosforudledning fra 56 regnbetingede udledninger til i alt 9 søer. Der er ingen indsatser mod udledning af spildevand fra spredt bebyggelse.

Det vurderes at være en utilstrækkelig indsats ift. punktkildeforurening. Selv med den foreslåede indsats er der meget langt til målet om god tilstand.

Høringsudkastet til VP3 fokuserer i stedet langt hen ad vejen på kollektive virkemidler - herunder etablering af fosforvådområder, sørestauring og frivillig opkøbsordning for dambrug. Det er virkemidler som i mange tilfælde har vist sig vanskelige at gennemføre.

De samlede indsatser for søer i VP3, selv med synergieffekter fra andre indsatser, efterlader en betydelig manko ift. det samlede fosforreduktionsbehov, der på landsplan er opgjort til i alt 110 tons. Dansk Miljøteknologi foreslår derfor, at indsatserne i VP3 i højere grad gør brug af teknologiske renseløsninger som virkemiddel. Dette kan fx gøres gennem løbende rensning af søer for især fosfor gennem kompakte rensningsanlæg, som kontinuerligt fjerner stof og dermed forbedrer miljøtilstanden. Hertil foreslår vi, at der anvendes teknologiske løsninger mod udledning af spildevand fra spredt bebyggelse.

Kystvande.

Kun 5 ud af 109 kystvande er i god økologisk tilstand. Hovedparten af kystvandene er endvidere i dårlig kemisk tilstand. Derfor er der brug for en hurtig og markant øget indsats i VP3.

Det primære fokus for indsatsen i forhold til kystvande er nedbringelse af kvælstofbelastningen. Den altovervejende kilde til kvælstofudledning i Danmark er tabet fra dyrkede arealer. Dertil skal medregnes punktkildeudledninger fra bl.a. virksomheder og renselanlæg.

Der er i medfør af "Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug" afsat ca. 4,2 mia. kr. til kvælstofindsatser i perioden 2022-2027, der primært består af kollektive virkemidler og frivillige indsatser til begrænsning af kvælstofudledninger fra især landbruget. På trods af at der med aftalen indføres en 'miljøgaranti', hvor der hvert andet år skal gøres status på fremdriften af de kollektive virkemidler, sætter Dansk Miljøteknologi spørgsmålstegn ved effektiviteten af denne tilgang. Vi foreslår, at der i stedet gøres brug af det generelle miljøprincip om at "forureneren betaler". Gennem regulering af gødningsnormer, krav om teknologianvendelse og målretning af landbrugsstøtten sikres den gode økologiske tilstand. Denne ændrede tilgang kunne efter vores vurdering frigive økonomiske midler til andre indsatser, særligt set i lyset af, at de samlede statslige omkostninger til vandløb, søer, grundvand, miljøfarlige stoffer (MFS) og administration til sammenligning kun udgør i alt ca. 1,2 mia.

Hertil skal det bemærkes, at Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er ved at udarbejde en strategi for udvikling af akvakulturerhvervet i Danmark, hvor en landbaseret produktion baseret på recirkulerende RAS-anlæg må forventes at spille en afgørende rolle. En sådan udvikling kræver imidlertid at der i vandområdeplanerne findes plads til udledning af kvælstof i størrelsesorden 80-100 tons, i vandområder hvor kvælstofbelastningen ikke er til hinder for opnåelse af miljømålet.

Udover kvælstof er fosfor også en væsentlig kilde til negativ påvirkning af kystvandene, og er bl.a. den begrænsende næringsstofpåvirkning om foråret i fjorde og marine områder. Omkring 13 % af fosforudledningerne stammer fra spildevand, ligeligt fordelt på udledninger fra spredt bebyggelse, regnbetingede overløb og fra renseanlæg.

Selv om hovedparten af fosforen til vandmiljøet udledes fra dyrkningen af landbrugsarealer, bør der indgå indsatser til reduktion af spildevand med fosfor.

Det er teknisk muligt at rense spildevand ned til under 10% af det nuværende krav for fosfor i sektorlovgivningen, og med tendensen til konsolidering af sektoren, hvor rensningen efterhånden kommer til at foregå i større og mere effektive anlæg, vil det også blive mere og mere økonomisk rentabelt. Derfor foreslås det, at kravet om rensning for fosfor skærpes i sektorlovgivningen.

Miljøfarlige stoffer

Indsatsen mod forurening af vandmiljøet med miljøfarlige stoffer (MFS) er i mange år blevet forsømt. Af den årsag er det også her at Danmark er længst bagud i forhold til at opnå god tilstand i 2027. Dansk Miljøteknologi deltager i og bakker op om Miljøministeriets partnerskab for miljøfarlige stoffer. Set i lyset af den manglende indsats for målopfyldelse mener vi, at der er brug for øjeblikkelig handling ved at gøre brug af teknologiske løsninger parallelt med forøget vidensopbygning frem mod "genbesøget" i 2023/24. Det gælder både ift. de EU prioriterede stoffer og for de nationalt fastsatte stoffer.

Den vigtigste indsats bør bestå i generelt at få styr på udledningerne af MFS fra de danske renseanlæg. Dansk Miljøteknologi foreslår, at der vejledes i henhold til de regler der allerede eksisterer i sektorlovgivningen med et øget fokus på håndhævelse af reglerne. I lighed med kravene til N, P og O foreslår vi, at der indføres emissionskrav i sektorlovgivningen, samt krav ift. måling og indrapportering. Dette bør følges op af midler til et styrket og mere aktivt tilsyn. Teknologierne til rensning og måling for mange stoffer er allerede til stede.

Dansk Miljøteknologi foreslår endvidere, at indsatsen mod jordforurening i endnu højere grad tænkes sammen med hensynet til vandmiljøet, både hvad angår overfladevand og grundvand, ikke mindst i lyset af den senere tids fund af PFAS-stoffer. Forsigtighedsprincippet bør generelt veje tungt og tilsige, at indsatsen mod MFS opprioriteres markant.

Konklusion:

Overordnet må det konstateres, at selv når alle indsatser i forslag til VP3 er gennemført er der ikke sikkerhed for, at det generelle miljømål om god tilstand kan opnås, og det virker usandsynligt at det kan nå indenfor tredje vandplanperiode. Dansk Miljøteknologi opfordrer derfor til, at skrues op for indsatserne og tempoet i den tredje planperiode med faste deadlines, særligt ift. begrænsning af spildevandspåvirkning. Dette vil være at udvise rettidig omhu.

Hertil kommer, at en lang række vandløb og søer, ikke er målsat, hvorfor der ikke er fastsat nogen indsatser. Dansk Miljøteknologi foreslår at der, eventuelt udenfor vandområdeplanerne, sættes mål for miljøtilstanden og gennemføres nødvendige indsatser i alle vandområder. Vandmiljøindsatsen har også betydning for andre forhold end den økologiske og kemiske tilstand, blandt andet badevandskvaliteten og hensynet til hygiejne og æstetik ved vandløb, søer og strande.

Enskærpet indsat for at komme i mål med VP3 på alle områder, kræver anvendelse af eksisterende miljøteknologi og udvikling af ny teknologi. Vi ved fra vores medlemsvirksomheder, at mulighed for demonstration af eksisterende og nye løsninger på det danske marked er helt afgørende for succes på eksportmarkederne. Derfor rummer de kommende 5 år en unik mulighed for både at styrke indsatsen for vandmiljøet og samtidig sætte Danmark foran som en grøn vindernation mht. eksport og udvikling af vandteknologi. Øget eksport af vandteknologi kan på den måde dække en del af omkostningerne til indsatserne.

Med venlig hilsen

Dansk Miljøteknologi

Helle Bach Rungø

Sekretariatschef